તોહફએ દીલકોશા

ઊર્દૂ

નઈ ઈન્દર સભા.

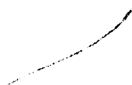
મુંબઈ

ઈમપીરીયલ પ્રેસમે

નવરોજજી ફરામજીને છાપા હએ.

ઈ. સ. ૧૮૮૩ સને હીજરી ૧૩૦૧

કીંમત ચાર આને.

તોહફએ દીલકોશા
ઊર્ફ
નઈ ઇન્દર સભા.

૯૯૫૩

નાટક દો બાબકા

તાલીફ કીયા
મુનશી સૈયેદ માહમુદ મુતખલ્લુસ બ હરીફને
કદીમ
ઈન્દર સભાએ અમાનતસે ઈન્તેખાબ કરકે
બસઈ
છાપકે મુસ્તહીર કીયા બગએ શાએકીન આલી હીમ્મતકે
મેહેતા જમનાદાસ ભગવાનદાસકી કંપનીને
જબાંને ઉરદુ બહર્ફે ગુજરાતી

શેઅર
મદરસેમેં આશકોંકે જીસકી બીસમીલ્લાહ હો;
ઉસકા પહેલાહી સબક યારો ફના ફીલ્લાહ હો.

મુંબઈ
ઈમપીરીયલ પ્રેસમેં છાપા હુએ.
ઈ. સ. ૧૮૮૩ સને હીજરી ૧૩૦૧

કીંમત ચાર આને.

१८५३

તખતએ નાટક.

—0:0—

ગુલજારશાહ...... અખ્તર નગરકા બાદશાહ.
વજીર............ ગુલજારશાહકા.
ગુલફાંમ...... ... પીસરે ગુલજારશાહ.
ઈન્દર............ શહેનશાહે પરસ્તાન.
સબ્જપરી... ... પરયોંકી અફસર વ માઅશુકે ગુલફાંમ.
પુખરાજપરી.. } નીલંમપરી... } લાલપરી...... } સભાએ ઈન્દરકી રકકાસેં વ મુગન્નીએં.
લાલદેવ...... } કાલાદેવ...... } ફરમાબરદારે રાજા ઈન્દર.
ચોબદાર—નજુમી—ખવાસ—દરબારી—રઈયત—વગએરા.

—0:0—

મુકામ.

અખ્તરનગર—સંગલદીપ—પરસ્તાન.

—:0:—

ઈતલાઓ જરૂરી.

એ નાટક સને ૧૮૬૭ કે ૨૫ મે કાએદે કે મુજબ રજીસ્ટર કીયા હએ ઈસલીએ ઈસકા કોઈભી બાબ મેહેતા જમનાદાસ ભગવાનદાસકી કંપનીકી રજા બગયેર કીસીને છાપના નહી.

૧૬૫૮

તોહફયે દીલકોશા.

ઊર્ફે

નઈ ઈન્દર સભા.

---:o:---

બાબ પહેલા—પરદા પહેલા.

તખ્તગાહ.

[દીવાલાઈ દેના ગોઅદબ બેઠે હુવે વ-જીરો અમીરો અહલેકારોકા મએ રામી-શગરોકે ઔર નેદાકરના ચોબદારકા આ-મદે શાહી.]

મુસદ્દસ.

ચોબદાર—આમદ હય ખાસો આમ મેં ગુલજાર શાહકી.
આમદ હય બસદ શૌકતો હશ્મત પનાહકી.
કયા શાને તજમ્મુલ હય ઉસ આલીજાહકી.
જીનત દોચંદ કીયું નહો ઈસ બારગાહકી.
શીર કીયું અદૂ ન હોવે સભી ખ્વારો જાર આજ.
હય આમદે હકીકે શહે નામદાર આજ.

[આના ગુલજારશાહકા બકરોફર દરબારમેં ઔર ઉઠનાબરાએ તાઅજીમકે દરબા-રીઓંકા જુલુસ ફરમાના શાહકા તખ્તે જરનેગારપર ઔર ગાના રામીશગરોને.]

જોગીઆ આસાવરી—ઠુમરી.

નાવો નાવો રાજા—તર્જ.

રામીશગરે—કાયમ રહે તા અબદ તેરી સલતનત અય શાહ-ટેક
ગુલજારશાહ હય નામ તેરા અય શહે આલમ;

સર સબ્જ રહે બાગે તજમ્મુલ તેરા હરદમ-કાયમ.
બખ્ત ચમકે નીત તેરા જીયું મેહરે મુન્વર;
જારી રહે એ અદલો સખાવત તેરી ખુશતર-કાયમ
દીન રાત રહો શાદ તુમ શાહા બસદ ઇકરામ;
અબ હમે હકીકકા એહી બસ આખેરી કલામ-
કાયમ.

[દીલગીર હોના શાહકા ન હોનેસે ફરજંદકે ઔર દોઆ કરના જનાબે બારીમેં વાસ્તે વારેસે તખ્તકે.]

પીલુ—ગજલ.

ફીરાતા હય હમેં કંહા કંહા—તર્જ.

શાહ—ઇલાહી શુક્ર હય અજહદ તેરા અય ખાલેકે પરવર;
તેરે એહસાનકી ગઠડી હય બારી મેરી ગરદનપર-
ઇલાહી.
તુને અજ નઆગતે બેહતરસે મુજકુ પરવરીશ કરકે;
દીયા રૂતબા દીગર આલા કરમસે તેરે અય દાવર-
ઇલાહી.
ફજલસે તેરે હય મોજુદ સબકુછ યા ખુદાવંદા;
વલે એક શયકા હું સાયલ ઓ જલદીસે એનાય-
તકર—ઇલાહી.
તુ દે ફરજંદ એક ખુશરૂ એહી હય આરજુ મેરી;
નહી કોઈ દુસરા વારેસ કે બયઠે ઇસ હકુમત પર-
ઇલાહી.
મેરી આંખોકુ ઠહંડક હો જો દેખુ મએં હયાતીમેં;
નીકાલુ હસરતેં સારી મએં દીલકી શાદ હોહોકર-
ઇલાહી.

ખુદાયા હય તુજે રોશન જો આજે જ પર ગુજરતી હય;
નહી કુદરતસે તેરે દુર ગર એ ઉમીદ લાવે બર-ઇલાહી

[મુખાતીબ હોના તરફ વઝીરકે ઔર કેહના વાસ્તે લાને નજુમી કે]

વઝીર અબ જુદતર જાકર ખુશા લા તું નજુમીકું;
હકીકુ ઉસસે મુકદદરકા મઐં પુછુ હાલ સબયકસર-
ઇલાહી.

[આના નજુમીકા રુબરુ શાહકે ઔર આદાબ બજાકર ખડે રેહેના, ફીર કેહના શાહને વાસ્તે દર્યાફ્ત હસબ હાલકે.]

ખ્માહન્સ—મસનવી.

નકર બાલદેવ—તર્જ.

શાહ—હુનરવર તું અબ ગૌરકર જુદતર,
બતા હાલ સચ સચ જો હો સરબસર.
મેરે જખ્મ દીલકા હો મરહમ અગર,
લગાદેતા તસકીન પાવે જીગર.
બયાંકર બખુબી જરા સોચ કર,
હો રાહત મેરે દીલકુ કુછતો મગર.

[બયેઠજાના નજુમીને તસલીમ કરકે ઔર દેખના અપની કીતાબમેં ઔર ફેંકના કુરરે ફીર અર્જ કરના શાહસે દસ્ત બસ્તા હોકે.]

આસાવરી—મસનવી.

માહારાજ કીજે—તર્જ.

નજુમી—હો મુતવજેહ ઇસ તરફકું અય જનાબ,
સુનો હાલ સારા બરુએ હીસાબ.

મએં હો બહરે તશવીશમેં ગોતઝન,
નીકાલાહું અનમોલ એક નો રતન.
મુકદ્દરમેં હય આપકે એક પીસર,
એનાયત કરેગા એો રબ જુદર.
હો લાસાની ખુબીમેં એો ખુશ સયર,
જીસે દેખ શરમાંવે શમશો કમર.
વલે ઉસમેં ધોકા હય અય શાહ એક,
હો બારા બરસકા એો શાહજાદા નેક.
હો આશક પરી ઉસકુ લે જાયગી,
ઔર મકસદ દીલી અપને બર લાયગી.
બયાંવાર આ હવાલ સારા કહા,
હરીફ ઇસમે મુતલક નહી શક રહા.

[દુબારા દીલગીર હોના શાહકા હાલ સુનકે નજુમીસે ઔર જાતા નજુમીને આદાબ બજાકર.]

ગ્રહુન્સ—મરસીયા.

હાએ હાએ પીસર—તર્જ.

શાહ—ખુદાયા એ કયસા હય જોરો સીતમ,
ખુશીકા સુના મુઝદા તીસપે એ ગમ.
જીગરપર ગેરે અબ એદુના જખમ,
હાય અફસોસ ગમ વાય અફસોસ ગમ.
રજાપર મેં રાજી હું તેરે ખુદા,
મેરે દાગે દીલકુ તુ કરદે જુદા.
હરીફ આરજુ હય મેરી એ સદા,
હો એ આફત જુદા હોએ આફત જુદા.

[આના ખ્વાસકા ખુશ ખબરી સુનાનેકે લીએ.]

મુખમ્મસ.

ખવાસ—હો શાદ દીલસે અબ અય શહનશાહે નામવર,
હકને અતા કીયા હયે જો બેગમકુ એક પીસર,
માહતાબ રૂ હય નેક ઓ સાહજાદા બખ્તવર,
કર દુર દીલસે ગમ સબી અય શાહે ખુશ સયર.
દરગાહે હકમેં શુક્ર કરો અબ ઝુકાકે સર.

[ખુશી હોના શાહ વ દરબારીઓંકા ઔર શુક્ર કરના બારે તઆલાકા સભીને.]

પરજ—કાલીંગડા.

કર કર કર—તર્જ.

સબ—શુક્ર હય હરઆન તેરા અય કીરતાર,
બર આઈ ઉમીદ હમારી એહસાં હય તેરા બાર-શુક્ર.
મવલા તું સરતાજ દોનો જહાંકા,
ખાલેક પરવર સબકા તુ કુલકા હય મુખ્તાર-શુક્ર.
તેરે સીવા કૌન હય હકીમે મુતલક,
દરદે દીલકા દરમાં તુ સાહેબ સરજનહાર—શુક્ર.
ફુજલ હુવા હમપર તેરા અય કરીમ,
તાબેઅ ફુરમાં તેરા હય હરીફ હરબાર—શુક્ર.

—o—

બાબ પહેલા—પરદા દુસરા.

રાસ્તા.

[આના રેઆયાકા ખુશ વકતી કરતે હુવે શાહકે નજદીક જાનેકુ બરાએ ઈનઆંમકે.]

ઝીલ્લા કાહારવા.

સાડેતીન પૈસે—તર્જ.

સબ—આવો યારો ખુશીકી ખુબ ધુમ મચાવો,
ખુબ ધુમ મચાવો ખુબ ધુમ મચાવો—આવો.
પહેલા—લડકા પેયદા હુવા હય શાહકે વહાં ખુશરૂ,
દુસરા—સારે શેહરમેં ખુશવકતીકી શોહરત હય હરસુ-આવો.
તીસરા—શાહને અયસી મુનાદી ફેરી અયશ કરો સારે,
જો કુછ હો દરકાર જીસકો આવે પાસ હમારે-આવો
પહેલા—ચલો તબતો જાકર યારો લે આવે કુછ જર,
દુસરા—ખાવેં પીવેં મજે ઉડાવે ઇસ્સે કયા બેહતર-આવો.
તીસરા—અયશો તરબમેં બસર કરૂંગા મએં અપની ઓકાત,
પહેલા—રંગ રાગમેં રચા રહુંગા મએંતો દીનો રાત-આવો
દુસરા—મારે ખુશીકે ફુલ ગયા હું ચલના હય દુશવાર,
તીસરા—ઉઠાલો મુજકુ ખાંહદેપર હુ હરીફુકા દીલદાર-આવો.

——o:o——

બાબ પહેલા—પરદા તીસરા.

બાગ.

[દીખલાઈ દેના બાંગબાંકા ફુલ ચુંન્તે હુવે આના શાહજાદે ગુલફાંમકા ઇરશાદ કરના બાંગબાંકુ વાસતે સેજકે]

પીલુ—લાવની.

જંગડી રંગત.

ગુલફાંમ—ચુનકે કલીયાં લાદે બાગબાં પ્યારી પ્યારી ફુલોંકી
સેજપલંગપરબીછાદે મુજકુ સારી ફુલોંકી

ઈરમ મેરા ગુલફાંમ હય ઔર પીદર મેરા શાહે ગુલઝાર
મુઝ આજીઝપે=મેહરબાં હયગા હમેશા ઓ સરદાર
તુરરા બનાદે ફુલોંકા ઔર પેહનાદે ફુલોંકા હાર
જીસકી બુસે=બો અત્તર દેમાગ હો ગમ હોવે ફરાર
તરેહ તરેહકી ચીજે બના દીખલાદે બહારી ફુલોંકી-
સેજ.

[દસ્તબસ્તા હો અર્જ કરના બાંગબાંકા
શાહજાદેસે.]

મજકુર—તર્જ.

બાગબાં—આરાસ્તા કર રખાહય સાહેબ પલંગ આપકા
દર ગુલઝાર
ફુલોંમે સારા=સબ હું દેખો ઊડી હરસુ મેહકાર
કીસમ કીસમકે ગુલ દસ્તે ઔર હય એસો તુરરા તેઆર
રહો શાદમાં=હમેશા તુમ અય મેરે શાહકે દીલદાર
હરીફ અબ આરામ કરો હય સેજ સંવારી ફુલોંકી-
સેજ.

[જાના બાગબાંકા આદાબ બજાકર ખુ-
શ હોના શાહજાદેકા દેખકર બાગો કોઠેકુ.]

બેહાગ—ગજલ.

ગયરત ન આઈ—તર્જ.

ગુલફાંમ—શુકરે ખુદાકે ઈન દીનો ગમ દીલસે દુર હય;
ફરતે ખુશીકા દીલમે અજાયેબ જહુર હય—શુકરે.
કોઠા ચમનમેં રશકે દહે કોહે તુર હય;
આદર પલંગપે અયસી બીછા ગોયા નુર હય—શુકરે

અબતો હરીફ રાહતે જીથાં વફુર હય;
સો રહું જાકે નીન્દસે આંખેભી ચુર હય—શુકરે.

[આરામ ફરમાના શાહજાદેકા છપરખટ-
પર આના પરીકા તખતપર બયઠકર સ-
યર કરતે હુવે બાગમેં ઔર દેખકર શા-
હજાદેકુ બેકરાર હોના.]

ભઅેરવી—ઠુમરી.

છોરી બાગનકી—તર્જ.

સબજપરી—સોજે ઉલફત સબ તનમન મેરા જલાને લગીં
હુસ્ન બશર કયા ફુરેબે જાં હય રૂહ મેરી ઘબરાને લ-
ગી—સોજે.
ખુબીએ ગુલરૂ દીલમેં બસગઈ વસ્લ બીના તરસાને
લગી—સોજે.
હરીફ દીલસે જીસમસે મેરે તાબેતવાં સબ જાને
લગી—સોજે.

[નજદીક જાકે.]

જીલા પીલુ—ગજલ.

હુરોંકે હોશ—તર્જ.

પરી—કયા ખુબ નો જવાન એ જોશે શબાબમેં,
સોયા હય બેખબર બસા એતરે ગુલાબમેં.
જુલફેં ગાંઆંમબરી હય પરેશા બ એયને નાજ,
દેખેસેં જીસ્કે દીલ હય પડા પેચોતાબમેં.
આંગુસ્તરી નીશાની મેં અપની દેજાતી હું,
તસલીમ હય હરીફ તુમ્હારી જનાબમેં.

[જાના સબજપરીકા શાહજાદેકું આંગુ-
શતરી પેહનાકે વ હાથોકુ બોસા દેકર.]

બાબ પહેલા—પરદા ચોથા.

જંગલ.

[વાસ્તે સજ્દેકે આના રાજા ઇન્દરકા
ઔર અદા કરના હમ્દે ખુદા.]

પહાડી ઝીંઝોટી—બંજારા.

હુઈ શુબ્હો નીકલ—તર્જ.

ઈન્દર—માલેકુલ મુલ્ક લાએ જાલા,
બે અયેબ હયે તુ હકતઆલા,
લાયેક હમ્દ કે બેશક સુબહાં,
અલ્લાકે મુતલક રહમાં, જી
તેરી જાત હયે અકુજલો આલા—બે અયેબ.
અરશો કુરસી લોહો કલમકા,
હુરો ગીલમાં કુસુરો નઅમકા, જી
મુખ્તાર તુંહી શાહેવાલા—બે અયેબ.
તેરી કુદરત હયે યકતાઈ,
શેહનશાહકુ બક્ષે ગદાઈ, જી
બક્ષે ગદાકુ રૂતબા દુબાલા—બે અયેબ.
પરબતકુ કરે પલમેં રાઈ,
સમનદરકુ બનાવે ખાઈ, જી
તુ કાદેર કુદરત વાલા—બે અયેબ.
તેરા જુલ્વા હયે સંગો ગોહરમેં,
તેરા નુર હયે શમ્શો કમરમેં, જી.
ચો તરફ હયે જીસકા ઉજાલા—બે અયેબ.

કયા શહા ઓ કયા તાજદારે,
મોહતાજ તેરે હયે સારે, જી
કુલ જહાંકા પાલનવાલા—એ અયેજ.
હમ્દ કીસ્સે બયાં હો તેરી,
હયે અકલ યહાં તક ગેરી, જી
હયે હરીફ તેરા મતવાલા—એ અયેજ,

[બઆદ તઆરીફ કરના ખુદકી.]

પીલુ—અબયાત.

રાજા હું મએં કોમકા ઓર ઇન્દર મેરા નામ,
બીન પરીયોંકે દીદકે નહી મુઝે આરામ.
સુનોરે મેરે દેવરે દીલકો નહી કરાર,

[હાજેર હોના લાલદેવ ઓર કાલેદેવકા
રૂબરૂ રાજાકે મોઅદબ ખડે રેહના.]

જલદી મેરે વાસ્તે સભા કરો તૈયાર.
તખ્ત બીછાવો જગમગા જલદીસે ઇસ્આન,
મુજકુ શબ ભર બએઠના મહફીલકે દરમ્યાન.
ગેરા સંગલદીપમે મુલકોં મુલકોં રાજ,
જી મેરા હયે ચાહતા જલસા દેખું આજ.
લાવો પરીયોંકો મેરી જલ્દી જાકર હાં,
બારી બારી આનકર મુજરા કરે વહાં.

[જાના ઇન્દરકા સાથ દેવોંકે.]

—:o:—

બાબ પહેલા—પરદા પાંચવાં.

દરબાર.

[દીખલાઇ દેના દરબારીયોંકા મએ દેવો ચોબદારોંકા ઇન્દરકી આમદ ગાતે હુવે.]

ઝીં ઝોટી—ગજલ.

કરકે તનહા મુઝે અયે દોસ્તો—તર્જ.

સભામેં દોસ્તો ઇન્દરકી આમદ આમદ હુએ;
પરી જમાંલોકે અકસરકી આમદ આમદ હુએ-સભામે
ખુશીસે રહે રહે બાગ્નીગ હુએ સુરતે ખુલ ખુલ;
આજ ઇસ ચમનમે ગુલેતરકી આમદ આમદ હુએ-
સભામે.
કરોગે હુસ્નસે આંખોંકો અબ કરો રોશન;
જમીપે મહેરે મુનવ્વરકી આમદ આમદ હુએ-સભામે

[આના ઇન્દરકા લીબાસે જરીન પહેને હુવે ઔર બએઠના તખતપર સર ઝુકાના દરબારીયોંકા બરાએ તસલીમકે બઆદ આમદ આના પુખરાજ પરીકી.]

કાફી—ગજલ.

મહફીલે રાજમે પુખરાજ પરી આતી હુએ;
સારે મઅશુકોંકી સરતાજ પરી આતી હુએ-મહફીલે
જીસ્કા સાયા ન કભી ખ્વાબમે દેખા હોગા;
આદમી જાદને એો આજ પરી આતી હુએ-મહફીલે
દૌલતે હુસ્નસે હો જાએગા આલમ મઅમુર;
કરને ઇસ બાજમમે અબ રાજ પરી આતી હુએ-મહફીલે

[આના પુખરાજ પરીકા સભામે ગાતે હુવે ઔર તસલીમ કરના ઇન્દરકો]

જીલા પીલુ—ગજલ.

પુખરાજપરી—ગાતી હું મએં ઔર નાચ સદા કામ હએ મેરા;
આફાકમેં પુખરાજપરી નામ હએ મેરા—ગાતી.
કુદેસે મેરે કોઇ નીકલને નહી પાતા;
ઇસ ગુલશને આલમમે બીછા દામ હએ મેરા—ગાતી.
મએ લાખકી દો લાખકી મરવા નહી રખતી;
કારુંકા ખજાના આજી ઇનઆમ હએ મેરા—ગાતી.
કહેતે હએં જહાંમે જીસે ઇનસાં ગુલો સુમ્બુલ;
વો રુખ હએ વો ગેસુએ સીયાહ ફામ હએ મેરા—ગાતી
બદ મસ્ત મુઝે દેખકે હોતી હએ ખુદાઈ;
મઆમુર મએ હુસ્નસે કયા જામ હએ મેરા—ગાતી.
કરતી હું દીલો જાંસે મેં રાજાકી પરસ્તીશ;
કહેતે હએં જીસે કુફ્ર. ઓ ઇસ્લાંમ હએ મેરા—ગાતી.

[ખુશ હોના ઇન્દરકા કરના ઔર ગાનેકે લીએ દરખ્વાસ્ત.]

ખંજારા.

હુઇ સુબ્હો નીકલ—તર્જ.

કમસે કયસે જવાં માહપારા,
ગયે છોડ જહાંકા પસારા;
બડે બડે શહેનશાહઆલી,
ગયે ઓખી હાયલે ખાલી, જી
કયા સીકંદરો જમ દારા—ગયે છોડ.
હુવે હુવે પેહેલવાં જો નામી,
રુસ્તમો ઓ શામ ગીરામી, જી
[illegible]ઠા કજાને ઉનકો દેમારા—ગયે છોડ.

પુરે પુરેપે ઈશ્કમે કાયેક,
ફરહાદ ઓ મજનુ શાયેક, જી
કોહો દશ્ત પે ફીનસે આવારા—ગયે છોડ.
આછે અછે તખીઓ હકીમાં,
જાલી નુસ ફલાતું લુકમાં, જી
આગે અજલકે ના ચલા ચારા—ગયે છોડ.
ફીએ ફીએ હજારો તસવ્વર,
બેહેઝાદ વો માની મુસવ્વર, જી
શીકલ મોતસે હોના ગવારા—ગયે છોડ.
ગએ ગએ ઓ ગુલરૂ રંગીલે,
ખુબી ભરે સરાપા રસીલે, જી.
મેહ જબીં પીસુંગર નજારા—ગયે છોડ.
રહે રહે ના રાજી રજામેં,
આખેર ગએ ઓ મુલ્કે બકામે, જી
હએ હરીફ તુ બેસહારા—ગયે છોડ.

[તઆરીફ કરના ઈન્દરને પુખરાજ પરીકી
ઔર દરખાસ્ત કરના નીલમ પરીકી.]

પરજ કાલીંગડા—ઠુમરી.

ઈન્દર—ખુબ રીઝાયા નાચકે ગાકે,
પહેલુમે મેરે બએઠ તું આકે—ખુબ.
ખુશ હુઈ તુજસે મહફીલ સારી,
અબ હએ નીલમ પરીકી બારી—ખુબ.

[આમદ ગાના નીલમ પરીકી.]

જીલા—ગજલ.

સભામે આમદે નીલમ પરી હએ,

સરાસર ઓ નજાકતમે ભરી હએ—સભામે.
શીતારોંકી ઝપક જાતી હએ આંખેં,
એ ઉસ્કે બરગેં મલખુસે જરી હએ—સભામે.
ગજબ ગાના હએ ઔર ઉસ્કા ચમકના,
કભી નોહરા કભી વો ખુશતરી હએ—સભામે.
ન દેખા હોગા નાચ અયેસા કીસીને,
બલા હએ સેહર હએ જાદુગરી હએ—સભામે.

[આના નીલમ પરીકા સભામે ગાતે હુવે ઔર તસલીમ કરના ઇન્દરકો.]

ઝીલા પીલુ—ગજલ.

નીલમપરી—હુરોંકે હોશ ઉડતે હએ ઉડનેકી શાનપર;
નીલમપરી હએ નામ મેરા આસમાનપર—હુરોંકે.
અલ્લાહકે કરમસે જમાનેમે હયે ઉરુજ;
ઝુકતા હએ સર ફલકકા મેરે આસતાનપર—હુરોંકે.
ઇનસાંકી કયા હએ અસ્લકે પુતલા હએ ખાકકા;
જીન ભેલ જાતે હએ મેરી ઉલફતમેં જાનપર-હુરોંકે.
નીલમકો ચુમચાટકે આંખોપે રખતે હએ;
શોહરા હએ મેરા જોહરીઓંકી દુકાનપર—હુરોંકે.
ઉડતે નહી હએ મેરી નજાકતપે કીસે હોશ;
રખાતે હએ ફુલ હાથ ગુલીસતાંમે કાનપર—હુરોંકે.
નોહરામેરે ખ્યાલમે ખુન્તી હએ સરસદા;
મરતે હએ તાનસેન તરાને કીતાનપર—હુરોંકે.

[ખુશ હોના ઇન્દરકા દરખાસ્ત કરના ઔર ગાનેકે લીએ.]

બંજારા.

હુઈ સુબ્હો નીકલ—તર્જ.

નીલમપરી—જીસ ચીજમેં ઇશ્ક સમાવે,
સો તરેહકી ધુમ મચાવે;
હર શએમેં ઇશ્ક્ છપા હએ,
કંહી જાહેર કંહી છુપા હએ, જી
જીધર દેખો ઉધર નજર આવે—સો તરેહ.
દો કીસમકા ઇશક હએ જાનો,
પાક ઇશ્ક હકીકી માનો, જી
ઔર મજાજી અયેશ મનાવે—સો તરેહ.
મશહુર મસલ હએ કીસીસે,
ગર ઇશ્ક લગે મંડકીસે, જી
પદમનીન મનકો ભાવે—સો તરેહ.
જીસ બશરપે ઇસકા સાયા હએ,
કભી ચએન ન વો પાયા હએ, જી
બેશુમાર રંજ ઉઠાવે—સો તરેહ.
બુલ બુલભી ગુલપે ફીદા હએ,
પરવાના શમએપે સદા હએ, જી
કુબાન આપકો જલાવે—સો તરેહ.
સચ ઇશ્ક હએ મઠતા કુતરમેં,
તાસીર કરે પથ્થરમેં, જી
પાની કર ઉસકો બહાવે—સો તરેહ.
ઇશ્ક કરતે હએ ઇન્દાનો વાલી,

ગાલો હુસનકી જીસ્મ તબાહી, જી
એ હકીકુ દીલકી સુનાવે—સો તરેહ.

[તઅરીફ કરના ઇન્દરને નીલમ પરીકી
ઔર દરખ્વાસ્ત કરના લાલપરીકી,]

જીલા—ઠુમરી.

ઇન્દર—દીખા ચુકી તું કરતબ સારે,
પહેલુમે અબ બઐઠ હમારે—દીખા.
કીયા સભામે તુને નામ,
અબ હએ લાલ પરીકા કામ—દીખા.

[આમદ ગાના લાલ પરીકી.]

દેસ—ગજલ.

સભામે લાલપરીકી સવારી આતી હએ,
જમાને રંગ અબ ઇન્દરકી પ્યારી આતી હએ-સભામે
શફકમે આએગા ઝુમટ નજર સીતારોંકા,
પેહનકે સુર્ખ વો પોશાક ભારી આતી હએ-સભામે.
હસીન બજમકે શાદીસે ખીલ પડેગે તમામ,
ગુલોંકે વાસ્તે બાદે બહારી આતી હએ—સભામે.

[આના લાલપરીકા સભામે ગાતે હુવે
ઔર તસલીમ કરના ઇન્દરકો.]

જીલા પીલુ—ગજલ.

લાલપરી—ઇનસાંકા કામ હુસ્નપે મેરે તમામ હએ;
જોડા હએ સુર્ખ લાલપરી મેરા નામ-હએ-ઇનસાંકા.
યાકુત જર ખરીદ હએ સરકારકા મેરે;
નોકર અકીક લાલ બદખશા ગુલામ હએ-ઇનસાંકા.

આશકકુ કત્લ કરતી હું અબરૂકી તેગસે;
દીન રાત મુજકો ખુન બહાનેસે કામ હય-ઈનસાંકા.
પોશાક મેરી સુર્ખ હય મુખડા હય ચાંદસા;
દેખો શફકમે રાતકો માહે તમામ હય-ઈનસાંકા.
સોખીપે મેરે હોતે હય મુરગે ચમન હલાલ;
હર ગુલકો જીસ્ત બાગે જહાંમે હરાંમ હય-ઈનસાંકા.
મીરરીખ મુજસે હોતા હય હરદમ નો દુબદુ;
કરતા બહુ લગાકે શહીદાંમે નામ હય—ઈનસાંકા.

[ખુશ હોના ઈન્દરકા દરખ્વાસ્ત કરના ઓર ગાનેકી.]

ખંજારા.

હુઈ સુબ્હો નીકલ—તર્જ.

લાલપરી—મનમોહન કરે ધીંગાના,
કહો પનઘટ કએસે જાના;
કહે સખયનસે પનહારી,
ચલો પનઘટ મીલકર સારી, જી
નીર નીરમલ ભરકર લાના—કહો.
નારી નીકસી અપને ઘરસે,
તન સજ ધજકર જેવરસે, જી
પહેન પાતલ અંગ સોહાના—કહો.
સીસ ઘડા હાથમેં ઝારી,
ચલી ઠુમકત ઠુમકત પ્યારી, જી
જંયુ ચલે હાથી મસતાના—કહો.
ગોરી પતલી કમર લચકાવે,
જયસે મસ્ત નાગન મચલાવે, જી

દેખ આશક હુવા હમ્એ દીવાના—કહો.
જા કુવેપે ચંચલ નારી,
ચલ ભરન લગી મતવારી, ૭
સબ સખીયાં ગાવે ગાના—કહો.
કહે સુંદરસે પીયુ પ્યારા,
તેરી અદાને મુજકો મારા, ૭
તુ શમઅ મેં હુ પરવાના—કહો.
બોલી મોહનસે મતવાલી,
ચલ સરક ન દુંગી ગાલી, ૭
મત હરીફ હમકો સતાના—કહો.
[તઅરીફ કરના ઇન્દરને લાલપરીકી
ઔર દરખ્વાસ્તા કરના સબ્જ પરીકી.]

પીલુ—ઠુમરી.

ઇન્દર—કાટી રાત મનોહમે સારી,
બઓઠ મેરે પહેલુમેં પ્યારી—કાટી.
બહોત લડાઇ તુને જાન,
અબ હમ્એ સબ્જ પરીકા ધ્યાન—કાટી.
[આમદ ગાના સબ્જપરીકી.]

બેહાગ—ગજલ.

આતી નએ અંદાજસે અબ સબ્જ પરી હમ્એ;
લબ સુર્ખ હમ્એ પર સબ્જ હમ્એ પોશાક બરી હમ્એ—
આતી.
ફીરોજા ઉસે દેખકે ખા જાતા હમ્એ હીરા,
ચહેરેમે જમુર્રદસે સીવા જુલ્વગરી હમ્એ—આતી.

જેવરકી હએ કયા શાન ચેહરેસે બદનપર,
એક શાખ હએ નાજુક કે સંગુફેસે ભરી હએ—આતી
[આના સબ્જપરીકા સભામે ગાતે હુવે
ઔર તસલીમ કરના ઈન્દરકો.]

ઝીલા—ગજલ.

સબ્જપરી—મઅમુર હુ શાખીસે સરારતસે ભરી હું,
ધાની મેરી પોશાક હએ મે સબ્જ પરીહું—મઅમુર.
કયા અસલ હએ સબજેકી મેરી હુસ્નકે આગે;
શીશોંસે ખુશ રંગ જમુરદસે ખરી હું—મઅમુર.
લે લેતીહું દીલ આંખ ફરીશ્તોસે મીલાકર;
ઈનસાં હએ ભલા કયા મેં નહી જીનસે ડરી હું—
મઅમુર.
શોઅલા હએ ભભુકા હએ ગજબ હએ મેરા ગુસ્સા;
જલજાએ પરીજાદ જો મે ગર્મ જરીહુ—મઅમુર.
જીન્દા ન રહેગા મુઝે સુન લેગા જો ગજબ;
શહેજાદ એ ગુલફાંમકી સુરતપે મરીહું—મઅમુર.
વો શમઅ મએ પરવાના હુ વો સર્વ મએ કુમરી;
વો ગુલ હએ જહાંમે મએ નસીમે સહરીહુ—મઅમુર.
[આરામ કરના ઈન્દરકા ઔર દેખના
સબ્જપરીને નજદીક જાકે બઅદ કહેના
ઈસ તરેહસે]

ઝીલા—પીલુ.

રાજાજીતો સો ગએ દીઆ ન કુછ ઈનઆમ,
જાતી હું મએ બાગમે યહાં મેરા કયા કામ.
[જાના સબ્જપરીને કાલેદેવકો મીલાકર.]

બાબ પહેલા—પરદા છઠ્ઠા.

શરતા.

[આના સબ્જપરીકા કાલેદેવકા લીએ હુવે.]

જીલા—ધીલુ.

સબ્જપરી—સુનરે કાલે દેવરે તું મેરી એક બાત,
આતીથી રાજાકે ઘર આજકી મએં રાત.
શહેજાદા એક બામપર સોતાથા નાદાન,
જોબન ઉસકા દેખકર નીકલી મેરી જાન.
ઉતરી આપને તખતસે તીર કલેજે ખાએ,
સોતાથા ઓ બેખબર હાથ પાઉં ફેલાએ.
સુરત ઉસકી દેખકર દીલસે ગયા કરાર,
મુંહપર મુંહ મએંને રખા કીયા ખુબસા પ્યાર.
દીલ મેરા લગતા નહી મહફીલકે દરમ્યાન,
કાલેબ મેરા હએ યાંહાં વહાં હએ મેરી જાંન.
ઉસકુ ગર તું લાવે ઉઠાકર જલદી યાર,
લોંડી મએં હોજાવુગી તેરી બે તકરાર.

[પતા પુછના કાલેદેવને સબ્જપરીસે.]

મજકુર—તર્જ.

કાલાદેવ—ધરમે રાજાકા હએ તુ સબ પરીયોંકી સરદાર,
તુજસે કર સકતા નહી હરગેજ મએં ઈનકાર.
તેરી ખાતેર હએ મુજે સબસે યાંહાં સેવા,
પતા બતા મઆશુકકા લાવું અભી ઉઠા.

[પતા બતાના સબ્જપરીને દેવકો.]

મઝકુર—તર્જ.

સબ્જપરી—જા તું સંગલદીપસે અખતર નગરમે હાં,
સોતા હએ એક શાહેરૂ લાલ મહેલપર વહાં.
છલ્લામે દેખાઈ હું અપના ઉસે નીશાંન,
સબ્જનગુંકી આણસે તુ ઉસકુ પએછાંન.
[જાના કાલેદેવકા શાહજાદેકો લાનેકે વાસ્તે ઔર સબ્જપરીકા જાના બાગમે.]

———:0:———

બાબ પહેલા—પરદા સાતવાં.

બાગ.

[લે આના કાલેદેવકા શાહજાદેકો પલંગપર સોએહુવે ઔર કહેના સબ્જપરીસે.]

ખમાંચ.

કાલાદેવ—લાયા શાહજાદેકો મેં જાકે હીંદુસ્તાંન,
તુ અપને મઅશુકકો સબ્જપરી પએછાન.
[જાના કાલેદેવકા ઔર કહેના સબ્જપરીકા ખુશહોકર.]

મઝકુર—તર્જ.

સબ્જપરી—પેહી શાહજાદા મેરા એહી હએ મેરી જાન,
એ મેરા દીલદાર હએ ઈસપર મએં કુરબાન.
[શાહજાદાકા શાના પકડકર હીલાના.]
સોતે હો કયા બેખબર છોડ કે ઘરબાર,
આંખેં ખોલો લાડલે નીન્દસે હો હુશયાર.
[છુપજાના સબ્જપરીકા શાહજાદેકો જગાકર ઔર ઉઠના શાહજાદેકા ઘભરાકર કહેના આલમે હયરતમે પલંગપર બએઠે હુવે.]

મજકુર—તર્જ.

ગુલફામ—કોઠા મેરા કયા હુવા ઘુરા ફીત્તર મકાં,
સોયાથા મએ ફીસ જગે આયા હું કહાં.
ના એ મેરે લોગ હએ ના એ મેરી જા,
ખ્વાબ મએંહુ દેખતા જાગરહા હુ યાં.
[ઉતરના શાહજાદેકા પલંગસે ઔર કહે-
ના આલમે ઈજતેરારમે]

ભએરવી—ગજલ.

ગુલફામ—ઘરસે યહાં કૌન ખુદાકે લીયે લાયા મુજકો;
ફીસ સીતમગારને સોતેસે જગાયા મુજકો.
હકને કયા ખ્વાબ પરેશાંય દીખાયા મુજકો;
નજર આતા હએ ન અપના ન પરાયા મુજકો.
નીંદસે આંખ કીસીકી ન ખુલી કોઠે પર;
ઉઠકે મુજીકે ન સુંગલસે છુડાયા મુજકો.
હએફ સદ હએફ કીસીને ન ખબર લી મેરી;
કયા અજીજોને મેરે દીલ ભુલાયા મુજકો.
તાદમે મર્ગ અબ ઉમ્મીદ રેહાઈકી નહી;
ફીસ બલામેં મેરે અલ્લાહા ફંસાયા મુજકો.
[મુતેહર હોના શાહજાદેકા.]

——:0:——

બાબ પહેલા—પરદા આઠવાં.

મેહલ.

[શાહજાદેકા ઓતરફ દેખકર કહેના.]

બેહાગ—ઠુમરી.

ગુલફાંમ—મુઝે કોન ધરસે લાયા યાંહાં,
બતાવો કોઇ હએ એ કીસકા મકાં—મુઝે.
સબ બીછડે કોઇ સંગ ન સાથી,
અજીજોકો અપને મએં પાવું કહાં—મુઝે.
દીલકા કીસકો હાલ સુનાઉં,
સરપર મેરે બાપ ન માં—મુઝે.

[આના સબજપરીકા નાજ કરતે હુવે ગુલફાંમકે તરફ ઔર તઅજુબ કરના ગુલફાંમકા ઉસે દેખકર.]

જીલા—પીલુ.

સબજપરી—દેખો તુમ મેરી તરફ ધરકા મત લો નામ;
લોંડી મુજકો જાનકર કરો યાંહાં આગામ.
જો હોના થા સો હુવા જાનેદો બસ ખએર;
ચલો ફીરો આવ પીવો કરો બાગકી સએર.
બતલાવો અબ હસબો નસબ ઔર તુમ અપના નામ;
રહેતે હો કીસ કાંમમે હયગા કંહાં મુકામ.
ગુલફાંમ-બીલવતમે રહેતાહું મએં ઔર અયેશ હએ મેરા કામ
શાહજાદાહું હીંદકા નામ મેરા ગુલફાંમ.
તુ ઔરત કીસ કોમકી હએ અપના નામ બતા;
એ દોનો શાનોપર તેરે નીકલા હએ યે કયા.

સબ્જપરી—કૌમકી હું ગી મએં પરી સમજ ન તુ હયેવાન;
એ દાનો પર હયે મેરે આય મુરખ નાદાન.
રહેતી હું મએં કાફુમે સબ્જપરી હએ નામ;
રાજા ઈન્દર કે વહાં નાચ મેરા હએ કામ.
ગુલફાંમ—જલદી એ બતલા મુઝે દીલકો હએ વસવાસ;
મેરા આના કીસ તરહ હુવા હએ તેરે પાસ.
સબ્જપરી—તુજપર મએં આશક હુઇ ચલતે ચલતે રાહ;
ઉડા મગાંયા યાંહાં તુઝે ભેજકે દેવ સીઆહ.
[ઘભરાના ગુલફાંમકા દેવકા નામ સુનકર
ઔર મનાના સબ્જપરીકા ઉસકો.]

ભએરવી—મસનવી.

સબ્જપરી—સરપે આંખોંપે કલેજેપે બીઠાવું તુજકો;
આ મેરે પાસ ગલેસે મએં લગાવું તુજકો.
દીલોજાંસે મુઝે ભાતી હય અદાએ તેરી;
પાસ લા ચાંદસા મુંહ લુ મએં બલાએં તેરી.
લેટ પહેલુમેં મેરે ઘરકું મએં આબાદ કરૂં;
તુજકો લીપટાકે ગલે વસ્લસે દીલ શાદ કરૂં.
ગુલફાંમ—વસ્લકી તેરી કસમ ઘરમે હએ ખાના મુજકો;
ન ખબરદાર અભી હાથ લગાના મુજકો.
મુજકો નાદાંન સમઝ દુર હો દાના હું મએં;
કૌમકી તુ જો પરી હએતો સેયાંના હું મએં.
બેસ્વા તુજસી જમાંનેમે ન હોગી છીનહાર;
આપ બદનામ હુઈ મુજસે છુડાયા ઘરબાર.
ભેજકર દેવ સુઝે ખીંચ બુલાયા તુને;
આદમી જાદકુ ફંદેમે ફસાયા તુને.

સબ્જપરી—જીંદગીકા હએ મજા ઐસી મુલાકાતોમેં;
યોચલે મુજસે બધારો ન જરી બાતોંમે.
શુક્ર અલ્લાહકા કર લડ ગઈ કીસમત તેરી;
યક બયક મુજસી પરીકો હુઇ ઉલફત તેરી.
તુજકો દીવાને નહી શર્મ જરી આતી હએ;
ખ્વાબમેંભી કંહી ઇનસાંકે પરી આતી હએ.
દેખ પચતાએગા ગેરા જો બુરા દીલ હોગા;
વસ્લ તુજકુ ન પરીકા કભી હાસીલ હોગા.
ગુલફાંમ—મરકે છુટનેકા હએ ગમ આહો ફોગાં કરતા હું;
વસ્લકા વાઅદા ઇસ શોતસે હાં કરતા હું.
સુની ઇન્દરકી સભા મએંને કહાંનીમેં હએ;
ઉસકા અરમાન મુઝે જોશ જવાંનીમેં હએ.
ઔર જલસોકાતો હાં હીંદમેંભી ચરચા હએ;
નાચ પરીયોંકા કભી મઅંને નહી દેખા ઉએ.
સાથ અપને મુઝે લે ચલકે વો જલસા દીખલા;
રાજા ઇન્દરકે અખાડેકા તમાંશા દીખલા.
સયેર મએં તેરે સબબ વાંકી જો એક બાર કરૂં;
જીતેજી ફીર ન કભી વસ્લકા ઇનકાર કરૂં.
ઉમ્રભર પાસસે તેરે ન કંહી જાવું મએં;
જો કહે તુ ઉસે આંખોંસે બજા લાવું મએં.
સબ્જપરી—અયસી બાતોકા જબાંપર નહી લાના અછા;
જાન આફતમેં નહી મુફ્ત ફંસાના અછા.
દેતા ઇન્દરકે અખાડેપે અબસ જાન હએ તુ;
સખ્ત બેઅકલ હએ દીવાના હએ નાદાન હએ તુ
અયસી જા સએરકો ઇનસાન નહી ચલતે હએં;

વહાં મેરી જાન પરીજાદકેપર જલતે હએં.
આફત આજાએગી તુજપર અરે એક આનકે બીચ;
આદમી જાદકા કયા કામ પરસતાનકે બીચ.
કોઈ રાજાકુ ખબર જાકે લગા દેવેગા;
ફુંક દેગા વો મુઝે તુજકુ જલા દેવેગા.
ન જલાએગા તો આફતમેં ફસાએગા તુઝે;
કયેદ કરકે વો કુવે બીચ ઝુકાએગા તુઝે.
ગુલફાંમ—મએં ન માનુંગા ન માનુંગા કભી બાત તેરી;
કામ કીસ રોજકે આવેગી મુલાકાત તેરી.
બાતજો અસલથી મએં અકલસે પયેછાન ગયા;
બાએસ ઇનકારકા જાની મેરા દીલજાન ગયા.
તુ કીસી દેવકી બીજ્મતમેં વહાં જાતી હએ;
ઇસલીએ મુજકો સભામેં નહી લે જાતી હએ.
સબ્જપરી—બાત હરગેજ યે જબાંસે ન નીકાલો સાહેબ;
હોશમેં આવો જરા મુંહકુ સંભાલો સાહેબ.
દેવસે મુજકુ બુરા કામ જો કરના હોતા;
આદમી જાદપે કીસ વાસતે મરના હોતા.
મએં પરી હોકે ઔર અયેસેપે ફેદા જાન કરૂં;
એડી ચોટીપે મુવે દેવકુ કુરબાન કરૂં.
ગુલફાંમ—દીલ હરએક શખ્સકા ફંદેમેં ફંસાતી હએ;
અએ પરી કયું મુઝે બાતોમેં ઉડાતી હએ તું.
સુબ્હો હોતી હએ મેરી જાન કોઈ આનકે બીચ;
બએરવી ચલકે સુના મુજકુ પરસતાનકે બીચ.

વહાં ન લેજાએગીતો જીસે ગુજર જાવુંગા;
આપ મએં અપના ગલા કાટકે મર જાવુંગા.

[ગુલફાંમકા ખંજર નીકાલકર ખુદકા ગલા કાટને ચાહના, છીન લેના સબ્જપરીને ઉસકે હાથસે ખંજરકુ ઔર ફેંકદેના જમીનપર.]

સબ્જપરી—મુફતકી યાર ખગાબ અપની જવાંની તુને;
હાએ અફસોસ મેરી બાત ન માની તુને.
અબ મીલેગા ન અજીજોસે ન માં બાપસે તુ;
શેરકે મુંહમેં મેરી જાન ચલા આપસે તુ.
થક ગએ હોટ કહાંતક અરે સંમજાવું મએં;
ચલ અખાડા તુજે ઇન્દરકા દીખા લાવું મએં.

[જાના ગુલફાંમો સબ્જપરીકા હાથ પકડે હુવે.]

—o—

બાબ પહેલા—પરદા નવ્વાં.

જંગલ.

[આના ગુલફાંમો સબ્જપરીકા હાથ પકડે હુવે.]

જીલા—પીલુ.

ગુલફાંમ—કીસતરહ ચલનેપે તૈયાર મેરી જાન હું મએં;
તુ પરીજાદ હએ ચાલાક ઔર ઇનસાન હું મએં.
ઉડકે તુ જાએગી એક પલમેં પરસતાનકે બીચ;
હાથ ફએલાકે મેં રેહેજાઉંગા અરમાનકે બીચ.
કોઇ ઉડ ચલનેકી તદબીર બતાદે મુજકો;
પર કીસી દેવકે તુ નોચકે લાદે મુજકો.

સબ્જપરી—બ્હેકી બાતે ન કરો હોશમેં આવો જાની;
ન પરીજાદકુ બેપર કે ઉડાવો જાની.
[તાલી બજાના સબ્જપરીકા ઔર નમુદ હોના હવાઇ તખ્તકા.]
થાંમલો પાયા મેરે તખ્તકા અબ હાથસે તુમ;
છુટ જાના ન કહીં રાહમે પરસાથસે તુમ.
મુજસે વાં ચલકે કોઇ બાત ન કરના સાહેબ;
પીછે પીછે મેરે તુમ નાચમે રહેના સાહેબ.
ગાકે ઔર નાચકે બુત સબકુ બનાદુંગી મએં;
તુમકો લેજાકે દરખ્તોંમે છુપાદુંગી મએં.
કીસી આફતમેં એકાએક અગર આના જાની;
યાદ રખના કે મુઝે ભુલ ન જાના જાની.
[બએઠના સબ્જપરીકા ઉપર તખ્તકે પએર પકડકર ગુલફામકા બટક જાના તખ્તકા ઉપર હવાકે.]

——o:o——

બાબ દુસરા—પરદા પહેલા.

દરબાર.

[નજર આના ઇન્દરકા તખ્તપર બએઠે હુવે મએ દરબારીયોંકે આના સબ્જપરીકા ગુલફામકો લીએ હુવે ઔર પોશીદા કરના એક બાજુપર.]

છંદ.

સબ્જપરી—સભામેં બુલવાકે મુઝે આપ કીયા આરામ;
આઇ હું મએં ફીર યહાં કરને અપના કામ.

પરજ—ઠુમરી.

મારી અંખીયા ફરકન લાગી;
કહાં ગયો યાર કીધર ગઈ સખીયાં—અંખીયાં.
નએંનનમેં દીલદાર બસત હએ;
યે અંખીયાં અલમાસ પરખીયાં—અંખીયાં.

[આના લાલદેવકા શોઅલે રૂ સામને ઈન્દરકે શીકાયત કરના ગુલફામકે આનેકી.]

મસનવી.

લાલદેવ—મહારાજકો હક રખે શાદ કામ;
નઈ અર્જ હએ આજ કરતા ગુલામ.
મએં ખાતાથા ઈસ દમ ચમનકી હવા;
હકીકત એ દેખી કે હોશ ઉડ ગયા.
શજર હએ પુરાના જો શમશાદકા;
ગુજર હએ વહાં આદમીજાદકા.
નહી કરતી અસ્લા મેરી અકલ કામ;
વો ઈનસાન હએ યાકે માહેતગામ.
ઉસે કૌન લાયા યહાં અપને સાથ;
ઈસી ફીકરમેં કબસે મલતાહું હાથ.

[મુખાતીબ હોના ઈન્દરકા તરફ દરબારીયોંકે સબજપરીકા કહેના લાલદેવસે આલમે યાસમેં.]

બ્રહન્સ—મસનવી.

સબજપરી—નકરલાલ દેવ ઈસતરહકે કલામ;
અરે એ મુરવત જબાં અપની થામ.
ખુદાકે ગજબસે જરા દીલમેં કાંપ;

ચુગલખોરકે મુંહકુ ડસતે હએ સાંપ.
પરીકી તરફ દેખ આહમક ન બન;
બુરાઇમે બાજઆ બ કોલે હસન.
કીસીકી બદી તુ ન કર અયેબ હએ;
કે ઉસકા ખુદા આલે મુલ ગયેબ હએ.
દીલે આશક ઇસ બાતસે હીલ ગયા;
તુઝે હાયે કંમબખ્ત કયા મીલ ગયા.

[પુછના ઇન્દરકા ગજબમે આકે લાલ દેવસે.]

મજકુર તર્જ.

ઇન્દર—અરે દેવ તુ હએ એ કયા બક રહા;
મેરે બાગમેં કામ ઇનસાંકા કયા.
હુવા કીસ તરેહ યાં બશરકા ગુજર;
પરીનદાં કે દહશતસે જલતે હએ પર.
કદમ રખ સકે જીનકી કયા જાન હએ;
ફરીશતોં કી યહાં અકલ હએરાન હએ,
કીસી દેવસે આશનાઇ ન હો;
પરી કોઇ સાથ ઉસકો લાઇ ન હો.
ઉસે ખીંચ લા પાસ મેરે શીતાબ;
કે ગુસ્સેસે હએ હાલ મેરા ખરાબ.

[જાના લાલ દેવકા નજદીક ગુલફાંમકે ઓર પુછના ગુસ્સેસે ઉસકો ડરના ગુલ-ફાંમકા ઉસે દેખકર.]

મસનવી.

લાલદેવ—બશર હએકે જીન હએકે સાયા હયે તુ;
પરસતાંમેં કયુંકર આયા હએ તું.

ઉઠા આંખ કર જલ્દ મુઝસે બયાં;
બીઠાયા તુઝે લાકે કીસને યહાં.
ચમનકા કોઈ ગુલ કે બુટા હએ તું;
સીતારા નયા બનકે ટુટા હએ તું.
પરીપર જો સયેદા તેરા દીલ હુવા;
અખાડેમેં ઇન્દરકે દાખેલ હુવા.
મેરે સાથ ચલ જલ્દ અયે બેશઉર;
બુલાયા હએ રાજાને અપને હુજુર.
[લાના ગુલફાંમકો લાલદેવકા ખીંચતે
હુવે રૂબરૂ ઇન્દરકે ઔર અર્જ કરના.]

મસનવી.

લાલદેવ—હુજુરીમે હાજેર હએ એ શાઅલેરૂ;
મહારાજ સાહેબ નીગાહ રૂબરૂ.
બજા આપકા હુકમ લાયા ગુલામ;
ચમનમે પોંહચકર કીયા અપના કામ.
શજરકે તલેસે ઉઠાયા ઇસે;
સભાકી તરફ ખીંચ લાયા ઇસે.
ડરા મએં ન કુછ ઇસકી ફરયાદસે;
ઉડા લાયા કુમરીકુ શમશાદસે.
સીતમ કીજીએ જો સજાવાર હએ;
ખડા દસ્ત બસ્તા ગુનાહગાર હએ.
[પુછના ઇન્દરકા ગુલફાંમકો ગુસ્સેસે સબબ આનેકા.]

બહેન્સ—મસનવી.

ઇન્દર—અરે કોન હએ તુ તેરા કયા હએ નામ;
સભા મેરી કી તુને બરહમ તમામ.

તુઝે કૌન લાયા યંહાં બદ શીફાત;
બયાં મુઝસે કર જલ્દ એવારેદાત.
કીયા કસ્દ તુને પરસતાનકા;
ન ખૌફ આયા અપની તુઝે જાનકા.
મેરી સારી મહફીલકી લી આબરૂ;
યહાં ધુસ્ને આયા પરયોંકો તુ.
બતા હાલ આનેકા અપે દઈ નાક;
જલાકર અભી વર ન કરદુંગા ખાક.

[અર્જ કરના ગુલફાંમકા હાથ જોડ કર.]

પીલુ—મસનવી.

ગુલફાંમ—કહું કયા ફલકકા સતાયા હું મએં;
યહાં ખેલ કર છુપે આયા હું મએં.
પરી સબ્જ હમે જો અખાડેમે યાં;
ઉસીંકા હું દીવાના મેં નીગરાં.
સભાકી સદા ધુમ સુનતાથા મએં;
ઈસી ફીક્રમેં સરકુ ધુંતાથા મએં.
એ આને લગી આજકી શબજો યાં;
લટકકર હુવા તખ્તસે મેં રવાં.
બલામેં પડા યાં ગીરફતાર હું મએ;
જો ચાહો સજા દો ગુનાહગાર હું મએ.

[દેખના ઈન્દરકા સબ્જપરીકી તરફ નીગાહે ગજબસે.]

ખ્રહન્સ—મસનવી.

ઈન્દર—અરી એ પરી સબ્જ એ બે હયા;
મેરે સામને જલ્દ આ બેસવા.

થુડી હએ તેરી જાત બુનયાદપર;
કે આશક હુઈ આદમીજાદપર.
બનાયા અરી તુને ઇનસાંકુ યાર;
બકોલે હસન સુન તું અયે નાબકાર.
તેરા રંગ ગયરતસે ઉડતા નહી;
તુઝે કયા પરીજાદ જુડતા નહી.
સભામે લગા લાઇ ઇનસાંકુ સાથ;
તેરા અબ ગીરેગાં હએ ઔર મેરા હાથ.

[મારને ચાહના ઇન્દરકા સબ્જપરીકા
છુડાના સભીને આજીજી કરકે.]

પરજ—ઠુમરી.

તોહેંડાલું અજાબમેં—તર્જ.

સબ—છોડો મહારાજા મારો નાહી કીરપા કર;
એ પાપ ભયો પ્રીત કે ખાતર—છોડો.
સગર દાસકી અરજ માનલે;
તુમ હો દયાલુ મહા ચાતર—છોડો.

[અર્જ કરના સબ્જ પરીકા ઇન્દરસે સર
ઝુકાકર ઔર નાદીમ કરના ગુલફામકો
ગલે લીપટા કર.]

જીલા—મસનવી.

સબ્જપરી—જફા ઓ સીતમકી સજાવાર હું;
હકીકતમેં તેરી ગુનાહગાર હું.
અરે કયું મએં વાં તુજસે કહેતીથી કયા;
ન માના મેરા હાએ તુને કહા.
બલાગેં પડા આપ ભી બેખતા;

મુઝેભી અખાડેમેં ફસવા દીયા.
કહાં ફેંકે અબ દેખુ રાજા તુઝે;
ખુદાકુ મેરી જાન સોંપા તુઝે.
જો જીતે રહેગેતો ફીર મીલ જાએગે;
નહીતો કીએકી સજા પાએગે.

[લાલ દેવકા દોનોકું જુદા કરના ઓર
ગુલફામકા આહ ભર કહેના.]

બંજારા.

ગુલફામ—હાએ ઈશ્કે પરીને હમારા,
દીલ કીયા હએ પારા પારા;
યારો ઈશ્ક અજાએબ બલા હએ,
ઘુંટા સદહાકા ઈસને ગલા હએ, જી
બેગુનાહ હજારોંકું મારા—દીલ.
કંહી આશક બના હએ કાફીર,
કંહી મઅશુક બન હુવાં જાહીર, જી
કહીં છુપા કહીં આશ્કારા—દીલ.
કહીં શેખ બના હએ ફરેબી,
કહીં દેતા ખબરેં ગયેબી, જી
કભી રીન્દોંમેં જાએ પુકારા—દીલ.
મન સુરકો સુલી ચડાયા,
સર મસ્તકે સરકો કટાયા, જી
ઓર શમ્સકી ખાલ ઉતારા—દીલ.
મજનુંકો બન બન ફીરાયા,
ફરહાદને તેશા ખાયા, જી
લએલા શીરીંપે જુલમ ગુજારા—દીલ.

છેલ બટાઉ મોહેના રાની,
નલ દમન કો કર દીયા ફાની, જી
રાંજા હીરકો કરકે આવારા—દીલ.
જો દામે ઇશ્કમેં ફસા હએ,
કભી રોયા કભી ઓ હંસા હએ, જી
એ હરીફ કેહેવે બીચારા—દીલ.

[ગુલફાંમકા ગીલા કરના અપની કીસમતકા.]

ભએરવી—ગજલ.

તુ નકર અપને લીએ—તર્જ.

ગુલફાંમ—હમજો કર બએઠે ભલા તદબીર અપને હાથસે;
આપ ઉલટી ખુદ બખુદ તકદીર અપને હાથસે-હમજો
કર લીયા સામાંજો દીલમેં ઇશ્કકા અજ ફરતે શોક;
ખુદહી પેહની પાવુંમે જનજીર અપને હાથસે-હમજો.
હાએ વો સામાને કાએ ઇશ્ક સબ જાતા રહા:
જીસકુ થા હમને કીયા તઅમીર અપને હાથસે-હમજો
હાશા અલ્લાહ હએ નહી ઇસ મહવશકા કુછ કુસુર;
કર દીયા મએંને ઇસે દીલગીર અપને હાથસે-હમજો.
સબજપરી—આહો જારીસે ભલા હોગા તુમ્હે અબ કયા હુસુલ;
જબકે કર બએઠે તુમહી તકસીર અપને હાથસે-હમજો
ક્યું ન હો તશવીશ દીલકો અજ કમાલે દારોગીર;
મુફત ઓ ડાલે જો કોઈ તોકીર અપને હાથસે-હમજો.
કયા કરે કીસમતકી ખુબી કા બયાં હમ અએ હરીફ;
હલ કરો સબ મુશકીલાંકો ચીર અપને હાથસે-હમજો.

[કેહના ઇન્દરકા લાલ દેવસે ગુલફાંમકો ગીરફતારીકે લીએ.]

બ્રહુન્સ—મસનવી.

ઇન્દર—આરે દેવ કર કરદ બેદાદકા,
પકડ હાથ ઇસ આદમી જાદકા.
કુવા ખોલો હએ કાફમેં પુર ખતર,
અભી જાકે ઉસમેં ઇસે કયેદ કર.
પરી સબ્જ હએ જો એ આગે ખડી,
ખતાકી હએ ઇસ બે સ્વાને બડી.
સો તુ નોચકર ઇસકે પર ઔર બાલ,
અખાડેસે મેરે અભી દે નીકાલ.
[બખશીશ ચાહના ઇન્દરસે ગુલફામકા
સબ્જ પરીકી સબ દરબારીયોંને.]

જીલા કલ્યાન—ઈંગ્રેજી તર્જ.

જીઓ જીઓ આદમ—તર્જ.

સબ—બક્ષો તુમ ઇનકી શાહ મેહર કર ખતા,
અર્જ એ હમારી હએગી તુમસે બાર મલા.
સબ્જપરી—અપને કીએ પે ખીંચી પશેમાની બેશુમાર,
લીલ્લાહ બક્ષો અબતો ખતા હું મએં શરમસાર-
સબ—બક્ષો.
ઇન્દર—કહબા ગુનાહ તુનેતો હએ અયેસાહી કીયા,
હરગેજ ન તુજકો બક્ષુંગા હો દુર બેહયા-સબ-બક્ષો.
પુખરાજપરી—સાંનિસે અપને કીના કરો સાફ રાજાજી,
લાલપરી—જો કુછ હુવા સો ખયેર કરો મોઆફ રાજાજી-
સબ—બક્ષો.
નીલમપરી—કરદો રેહાઇ ઇનકી અબ શાહે ખુશ ખીસાલ,

કાલાદેવ—દુન્યાંમેં નામ આપકા રોશન હો જયું હીલાલ-
સબ—બક્ષો.

લાલદેવ—ખભરા રહા હુ આગતો અએ શાહે નામવર,
દો હુકમ અબ શીતાબ બજા લાવું જુદતર—
સબ—બક્ષો.

ઇન્દર—સબકા સબ્જુન મએં રખતાહુ દેવ અબ તુ જા,
પર નોચકર નીકાલદે ઇસકી એહી સબ્ઝ.

સબ્જપરી—લો આએરી સલામ હરીફ તુમ મેરા એહી,

ઇન્દર—વાઅલેકુમુસસલામ ચલો જાવ જાવજી-સબ-બક્ષો.
[જાના સબ્જપરીકા, ગુલફામકા ઉસકી જુદાઇમેં આહ કરના.]

સારંગ—ગજલ.

આગા કહાંસે કાં ગયા—તર્જ.

ગુલફાંમ—જલવા દેખાકે હુસનકા ઓ સીંમબર ગઇ,
લાલા સા દાગ દીલપર મેરે આહ કર ગઇ-જલવા.
આબરૂ કમાં તીર મીઝે ચશ્મ પુર સેહેર,
હર એકકી અદા બતા નાજુક કમર ગઇ-જલવા.
સોજે ફીરાક સીનેમેં મેરે ભડક ઉઠી,
કીધું કે જુદા હો મુજસે વો પેશ નજર ગઇ-જલવા.
કીસસે કહું મએ હાલે દીલ અપના જા અએ હરીફ,
જો દર્દમંદથી ઓભી જરૂએ જરર ગઇ-જલવા.

[હુકમ દેના ઇન્દરકા લાલદેવકો ગુલફાં-મકો કયેદ કરનેકે લીએ.]

પરજ—ઠુમરી.

તોહે ડાલુ અજાબમે—તર્જ.

ઈન્દર—સુન દેવ ઇસે અબ યહાંસે નીકાલ,
કર કએદ અંધેરે કુવેમેં ફીલ હાલ—સુન દેવ.
કોહે સીતમ જા ઇસપે ગીરાદે,
સભી તરાહકી ઇજાદે ઇતાલ—સુન દેવ.
[ગુલફામકા આહો જારીસે સબકો સ-
લામ કરના.]

જીલા—ગજલ.

ઇસ આતશે ઉલફતને—તર્જ.

ગુલફામ—મએં હો અસીર જાતાહું હુઝ્ઝારકો સલામ,
ઓર બારગાહે શાહકો મુખતાર કો સલામ-મએં.
તખતે જમુર્રદ તાજ કો હશમત કો જાહ કો,
પરીયાંકો ઓર દેવાં કો હરકારકો સલામ—મએં.
ઇસ બજમ કો સલામ ઓર અયેશો નશાત કો,
રાહત કો રકસો નગ મએ તર્રારકો સલામ—મએં.
જુલમોં સીતમ ઓર શાહકે અલતાફો કરમ કો,
ઇસ આસીએ હકીરકા સરકારકો સલામ—મએં.
બજમે નશી તમામ કો આખેર હએ અયે હરીફ,
દુશમન અજીજ દોસ્ત કો ગમ ખ્વારકો સલામ-મએં.
[લેજાના લાલદેવકા ગુલફામકો ખીચતે
હુવે.]

——:o:——

બાબ દુસરા—પરદા દુસરા.

રાસ્તા.

[આના સબ્જપરીકા હમરા પરીયોંકો
સીએ હુવે.]

બંજારા.

સબ્જપરી—મોહે છાંડ કંહાકો સીધારા,
નંદલાલ મુસાફીર પ્યારા,
દે દગા ગયા પરદેસી,
દીલ લગીકી અયેસી તયેસી, જી
કંહા ગયા વો શોખ શરારા—નંદ.
કીધી પ્રીત પંછીની સાથે,
મારી પગમાં કુવાડી હાથે, જી
કેવા દુશ્ટ કરંમછે મ્હારા—નંદ.
ગેલા નીધુન કંનચે દેશાલા,
કુઠે પાહાવુ અતામીં ત્યાલા, જી
પંડીતાસ જાવું વીચારા—નંદ.
નીન સીવાએ આંના નીર,
જંઠલ દાગા એડીઅલદ, જી
જીવાં બનતુ તુટી નન યારા—નંદ.
અએ મહેરે દરખથાં દીલે મન,
બાયે બુલબુલ દીલમાં ગુલશન, જી
બયા હરીફ મકુન આવારા—નંદ.
[પુખરાજ પરીકા તાલાશ યારકે સીએ
સબ્જપરીકો પતા દેના.]

બંજારા.

પુખરાજપરી—માન જોગંન કહેના હમારા,
મીલ જાએગા ઓ તેરા પ્યાંરા.
જા રૂમ રૂસ ઔર ઇરાં,
માવરૂન નેહેર મુલ્કે તુરાં. છ
તાલાશ બલઓ બુખારા—મીલ.
તાતાર ચીન માંચી મેં,
ઔર ખતા ખુતનકી જમીમેં, છ
ઇન શહેરોંમેં હોગા આવારા—મીલ.
નેપાલ મુલતાં પીશાવોર,
કશમીર અંબાલા લાહોર, છ
દેખ દેહલી આગરા સારા—મીલ.
ફરૂખાબાદ બરેલી કાનપુર,
લખનવું બનારસ જૌનપુર, છ
કલકતા બાગલપુર ન્યારા—મીલ.
જબલપુર ગવાલીયર સાગર,
ઈંદોર ખાનદેસ જયાગર, છ
શોલાપુરમેં હોવે બીચારા—મીલ.
હએદરાબાદ મદરાસ મયેસુર,
ગુલબરગા શરીફો બીંગલુર, છ
જા ધુંન્ડ પુના સતારા—મીલ.
પીર થાનેમેં આ દીવાની,
મુંબઇમેં હો દીલજાની, છ
ઓ હરીફ સીતમ શઆરા—મીલ.

[દીગર પતા દેના લાલપરીકા.]

બંજારા.

લાલપરી—કર જોગન હરસુ પુકારા,
શાયદ મીલે તેરા મહાપારા.
પહેલે દેખ પાલવા બંદર,
ફીર દેખ કીલેકે અંદર, જી
ઓરી બંદર મએદાન સારા—શાયદ.
મારકીટ હનુમાન સેરી,
ધોબીતલાવપે કર ફેરી, જી
ચંનીવાડીમેં હોવે ગુજારા—શાયદ,
ચીરા બજાર ફંનસવાડી,
ગીરગાંવું વ રૂપા બાડી, જી
પાંજરાપોલમે હો દુખ્યારા—શાયદ.
જા દેખ ભુલેશ્વર ચકલા,
મામાંદેવીપે હો રંગીલા, જી
પાયધોનીપે હોગા બીચારા—શાયદ.
ભીંડીબજાર મેમનવાડા,
ભાયખલા નવા નાગપાડા, જી
ડંકી ડોલપે હો આવારા—શાયદ.
કમાટ પુરેકા હરએક લત્તા,
સફેદ ગલીમેં હોગા ભટકતા, જી
હોટલોંમે કર તુ નજારા—શાયદ.
તાલાશ નાટકાં સારી,
મીટ જાએ તેરી નાચારી, જી
પાવે હરીકુ ઓ દીલઆરા—શાયદ.

[જાના સબ પરીયોંકા.]

બાબ દુસરા—પરદા તીસરા.

જંગલ.

[આના લાલદેવકા ગુલફાંમકો જંનજી-રોંમે જકડે હુવે લેકર કુવેમેં કએદ કરનેકે લીએ ઓર ગુલફાંમકા યાદે મઆશુકમેં ગમ કરના.]

બંજારા.

ગુલફાંમ—તલપે હમે યહાં તેરા સાજન,
કહાં છોડ ગઇ બનજારન.
અયે શીરી દહંન ચશ્મ અફસું,
ફરહાદસા હું મએં મફતું, જી
મોહે બતા તેરા બાલા જોબન—કહાં.
બીન તેરે ચયેન ના આવે,
તેરી યાદ ન જીસે જાવે, જી
જપુ નામકી નીત તેરે સુમરંન—કહાં.
અયે રશકે મસીહો મેહરબાં,
બીમાર તેરાહુ નીમજાં, જી
નાહી ઇલાજ દુજા બીન દરશન—કહાં.
તદબીર કરૂં મે હજારાં,
તકદીર હંસે હો નાજાં, જી
કયા બાગમે મેરે લીખા બચન—કહાં.
અયે બજમી રશીકાં આવો,
ગમે ઇશ્કસે મુજકો છુડાવો, જી
કહું હરીફ મએં કબ તલક કથન—કહાં.

[ગુલફાંમકા હાલે ઇશ્ક બયાન કરના.]

બેહાગ પરજ—મરસીયા.

ગમ જદા માહ આયા અજીતો—તર્જ.

ગુલફાંમ—ઈશ્ક એક નાગ હાની બલા હએ હાએ,
ઈશ્ક આફત જદા બર ગલા હએ હાએ,
રાહે ઈશ્કમેં જો કોઈ ચલા હએ હાએ,
આખેરશ ખાકમેં બો મીલા હએ હાએ.
ઈશ્ક દાખલ ફના હસ્ત અજીજાં,
ગુફ્ત મેં અજ બ નાલ વ ગીરીયાં.
હાએ ફુરકત વાએ જહમત,
હાએ દેખો હાલત પરેશાં.
હાયે ફુરકત હાએ ફુરકત વાયે—ઈશ્ક.
ઈશ્કને બે તરહ લા ફંસાયા હાએ,
જો ન દેખાથા ઈસને દીખાયા હાએ,
સોજે ફુરકતસે તન મન જલાયા હાએ,
આખેર ચાહે આલમ મેં ઝુકાયા હાએ.
ગર કુનદ ઈશ્ક બા હોસ યારી,
હંચે ન યાફત બજુજ આહો જારી.
હાયેરે બખ્ત વાએ ફુરકત,
કહે હરીફ હો નાલાં.
હાએ ફુરકત વાએ ફુરકત વાએ—ઈશ્ક.
[સજાના લાલદેવકા ગુલફાંમકો ખીચતે
હુવે કુવેમેં.]

——0:0——

બાબ દુસરા—પરદા ચોથા.

જંગલ.

[આમદ ગાના જોગનકી.]

કલ્યાન—ગજલ.

ઉમ્ર સબ મુફતમેં—તર્જ.

જોગન આલી હુએ પરી બનાકે પરસતાંનકે બીચ,
સુગરને હાથોમેં મુંદરે હુએ પડે કાનકે બીચ—જોગન.
સરપે એંડ વાલી ગએ મુહપે રમાઈ હુએ ભભુત,
સેલીયાં ડાલી હુએ ગરદનમે ગીરેબાનકે બીચ-જોગન
બાલ મતવાલી હુએ આંખે હુએ મયે ઈશ્કસે લાલ,
મસ્ત શાહજાદે એ ગુલફામકે હુએ ધ્યાનકે બીચ—જોગન

[ગાના સબજપરીકા ગએરવી લીબાસમેં.]

ભએરવી—ઠુમરી.

જોગન—મએં તો શાહજાદેકુ ઢુંડન ચલીયાં,
અંગ ભભુત જોગન બન મલીયાં,
છાન ફીરી સબ ગલીયાં—મએં તો.
લટ છટકાકે ભેસ બનાકે,
દેસ બદેસ નીકલીયાં—મએં તો.
તન કુમલા ગયો મુખ મુરઝા ગયો,
જએસી ગુલાબકી કલીયાં—મએં તો.

[ગાના કાલે દેવકા ઔર સુનના બગેર ગાના જોગનકા જાના વહાંસે.]

——0:0——

આબ દુસરા—પરદા પાંચવા.

દરબાર.

[આના કાલે દેવકા રૂબરૂ ઇન્દરકે ઔર તઆરીફ કરના જોગનકી.]

આસાવરી—મસનવી.

કાલાદેવ—ખુદા રાજાજીકો રખે શાદમાં,
જોહો જાન બખશીતો બોલુ જબાં.
પરસતાનમેં જોગન એક આઇ હુએ,
અલાયેક સબ ઉસકી તમાંશાઇ હુએ.
વો હુએ નાચતી ગાતી ઇસ આનસે,
કે જીન સદકે હોતે હુએ સોજાનસે.
 મલી હુએ ભભુત ઔર અકૂશાં ચુની,
ન દેખી હુએ જોગન ન અએસી સુની.
[હુકમ દેના ઇન્દરકા મુશતાક હોકર.]

મજકુર—તર્જ.

ઇન્દર—ન કર દેર અએ દેવ બેહરે ખુદા,
અખાડેમેં મેરે ઉસે જલ્દ લા.
મએં દેખુ વો જોગન હુએ કીસ શાનકી,
પરી હુએ વયા કીસ્મ ઇનસાનકી.
કીસી દેવ જીનકી સતાઇ ન હો,
મેરે પાસ ફરયાદ લાઇ ન હો.
ન લાએ વો કુછ ઔર દીલમે ખ્યાલ,
દીખાએ મુઝે આકે અપના જમાલ.
[જાના કાલે દેવકા તસલીમ કરકે.]

——:o:——

આબ દુસરા—પરદા છઠઠા.

જંગલ.

[આના સબ્જપરીકા ફીરકે ગુલફામને ભટકતે હુવે.]

કાલીંગડા—ગજલ.

અગરહમ બાગબાં—તર્જ.

જોગન—કહાં પાવું તુઝે દીલબર ફીન્ગર જાવું કહાં હુડું,
તેરે બીન હાલ હએ અબતર ફીન્ગર જાવું કહાં દુડું-
કહાં.
તેરી ફુરકત સતાતી હએ ન શબકો નીન્દ આતી હએ,
ન દીનકો ચએન હએ દમભર ફીન્ગર જાવું કહાં હુડું-
કહાં.
પરેશાં હાલ ફીરતીહું બયાંબાંમે ભટકતીહું,
ચડા હએં અબ જીનુ સરપર ફીન્ગર જાવું કહાં હુડું-
કહાં.
શમઅર તુ મએં પરવાના બતા સુરત તેરી જાના,
તસુદ્દક તાકે હું તુજપર ફીન્ગર જાવું કહાં હુડું-કહાં.
હરીફ અબ ક્યા કરૂં તદબીર નહી કામ આતી હએ
તકદીર,
કહાં અબ જાકે ફોડુ સર ફીન્ગર જાવું કહાં હુડું-કહાં.

[આના કાલે દેવકા ઔર પએગામે ઇન્દર સુનાના.]

આસાવરી—મસનવી.

કાલાદેવ—અરી જોગન અબ દીલમે હો અપને શાદ,
કીયા હએ તુઝે રાજા ઇન્દરને યાદ.

કીસીસે તેરા સુન લીયા હએ જો હાલ,
મુલાકાતકા શૌક ઉસે હએ કમાલ.
મેરા દૈર કરના ઉસે શાક હએ,
તેરે નાચ ગાનેકા મુશતાક હએ.
મુરાદ આજ તેરે દીલકી બરઆએગી,
જો માંગેગી વો ચીજ મીલ જાએગી.
ન ફીર ઉમ્ર ભર તુ કરેગી સવાલ,
વો એકદમમેં કર દેગા તુજકો નેહાલ.

[જવાબ દેના જોગનકા કાલે દેવકો તઅનો લગાવટસે.]

મજકુર—તર્જ.

જોગન—એ બાતેં ન લાના જબાંપર કભી,
ફકીરોંસે અછી નહી દીલ લગી.
બડા વો મેરા દેને વાલા હુવા,
ખુશામદસે મુહ તેરા કાલા હુવા.
ફકીરોં કો દૌલતકી પરવા નહી,
યહાં હરકે અફજાલસે કયા નહી.
જો ગાનેકા રાજા તલબગાર હએ,
તો યાં કીસ કો ચલનેમે ઇનકાર હએ.

[જાના જોગનકા કાલે દેવકે સાથ.]

—o—

આખ દુસરા—પરદા સાતવાં.

દરબાર.

[આના કાલે દેવકા જોગનકો લીએ હુવે.]

પંચમ—મસનવી.

કાલાદેવ—મહારાજ કીજે ઈંદર અબ નીગાહ,
એ જોગન હએ હાજીર બહાલે તબાહ.
મીલા કીસ ખરાબીસે ઈસકા નીશાં,
હુવા મએં પરસતાંસે હરસુ રવાં.
બહોત જલ્દ ખીજમતમેં આયાહુ મએં,
અખાડેમેં જોગનકો લાયા હુ મએં.

[પુછના ઈન્દરકા જોગનસે.]

મજકુર—તર્જ.

ઈન્દર—અરી જોગન આયે દર્દકી મુબ તેલા,
ફકીરોંકા કયું ભેસ તુને લીયા.
ફીદા કીસપે હએ કીસપે શયેદા હએ તુ,
કોઈ આદમી હે પરી યા હએ તુ.
કહાંસે યહાં તેરા આના હુવા,
કે મુશતાક સારા જમાના હુવા.
કીસે ધુંડતી ફીરતી હએ કુબકુ,
ઉડાતી હએ જંગલકી કયું ખાક તુ.

[જવાબ દેના જોગનકા ઈન્દરકો બગમ.]

મજકુર—તર્જ.

જોગન—માહારાજ પુછો ન જોગનકા હાલ,
ફકીરોંકા દીલ દર્દસે હએ નીઢાલ.

મેરા મુજસે મઅશુક હુએ છુટ ગયા,
મેરા રાજ ઈસ દેસમેં લુટ ગયા.
યહાં ઢુંડને ઉસકો આઈ હું મએં,
ખી રોગન હુ ગમકી સતાઈ હું મએં.
સુનાતી હુ ગાના જો હુએ મુજકો યાદ,
અજબ કયા જો મીલ જાએ દીલકી મુરાદ.
અગર રાગસે ગએર હો દીલકા હાલ,
ન જોગનકા રદ કીજીએંગા સવાલ.

[ગાના જોગનકા હરબ હાલ અપને.]

બંજારા.

જોગન—જબ મુર્ગે સહર લલકારા,
ખેપ લાદ ગયા બંજારા;
દેખો બાલી ઉમર ભોલાપન,
કર તનહા ગયે મુઝે સાજન, જી
જલ જાવો એ જોબન સારા—ખેપ.
કયા પીયાને દીલમેં ઠાની,
જો મુજસે કોઈ બેઈગાની, જી
કીસ સૌતન ને મારા નજારા—ખેપ.
કહો કૌન દીસા અબ જાવું,
કીસ તરફ પીયાકો પાવું, જી
કહાં કહાં કરૂં જા પુકારા—ખેપ.
ધુંડી ઉત્તર દખ્ખન બાલમ,
ધુમી સારા પુરબ પછછમ, જી
કહીં મીલા ન પ્રીતમ પ્યારા—ખેપ.
અએ સબા પીયુસે કહેના,

હમે કઠન તેરેગીન જીના, જી
બે મયા ઈશ્કને મારા—એ૫.
કયા બયાં હો રંજો ગમકા,
ના રહા ભરોસા દમકા, જી
કોઈ ઘડી હો કુંચ હમારા—એ૫.
બસ જયાદા સતા મત પ્યારે,
આ લપટ ગલેસે હમારે, જી
હમે હરીફ ગમકા મારા—એ૫.

[ઈરશાદ કરના ઈન્દરકા જોગનસે દીગર ગાનેકે લીએ.]

ઝીંજોટી—ઠુમરી.

પરદેસન જુગની—તર્જ.

ઈન્દર—કર શાદ હમે અબ જોગનની.
એ હુકમ હમે સુન તુ હમારા,
મુશતાક હમે મજમા સારા,
કુછ સુના રાગ રંગ પ્યારા,
તા હોવે એ જલસા રોશનની—કર શાદ.
હો ગજલ રેખતા મુખમ્મસ,
મુસમીનો સોજો મુસદ્દસ,
કતઅ ફર્દ રૂબાઈ મુસ્તજ્ઞસ,
સબ રાગ રાગની દુરહનની—કર શાદ.
કલ્યાન ધ્રુરપત પ્યારી,
ખમાંચ ઠુમરી ન્યારી,
બેહાગ ભએરવી સારી,
દરસાદે હરકી સુમરનની—કર શાદ.

દેખ હુરન તેરા યકતાઈ,
તબીયતભી મેરી લેહરાઈ,
હએ હરીફકી તુજકો દોહાઇ,
કર રંજ મેરા એ ગુલશનની—કર શાદ.

[રકસ કરના જોગનકા.]

મજકુર—તર્જ.

જોગન—મેરી દુલડી કીસને ચુરાઈની,
કુનદનકી બનીથી દુલડી,
હીરાંસે ચુનીથી દુલડી,
ઓ ચંદ્ર મુનીથી દુલડીની,
થે મોતી ઉસમે જડાઇની—મેરી.
મેરે ગલેકી શોહનમાલા,
લે ગઈ કોઈ દલાલા,
ખુદા કરે મુંહ ઉસકા કાલા,
કહો કીસને ઉસકો છુપાઈની—મેરી.
લાવો લાવો દુલડી મેરી,
નતો સુનોગે તેરી મેરી,
હું હરીફકી મએં ચેરી,
હો જાએગી નાહક બુરાઇની—મેરી.

[ખુશ હોના ઇન્દરકા દેના ગીલોરી પાનકી જવાબ દેના જોગનકા મહફુજ હોકર.]

નસર.

જોગન—પાન લેકે કયા કરૂં કીસી સબ્જ રંગકા ધ્યાન હએ,
હડડીયા ચુના હએ બદન પાન પાન હએ.

ઈશ્ક લહુ પીપી કે રંગ લાયા હએ,
શીશકને કલેકા ખીડા ઉઠાયા હએ.
ગાબોરી લીએ મુઝે કયા તકતા હએ,
ફકીરોંકા મુહ કૌન ઝીલ સકતા હએ.

[ગાના જોગનકા શીશકે યારમેં.]

ભએરવી—ઠુમરી.

જોગન—કહાં ગયો શાહજાદા જાની પયારા,
દીલ તડ પેરે હમારા—કહાં.
વાકા પતા કહીં લાગત નાહી,
ઢુંડ ફીરી બન સારા—કહાં.
બીન જાની કે ઈન નયેનનમેં,
રએન દીન અંધીઆરા—કહાં.

[દુબારા ખુશ હોના ઈન્દરકા ઔર હાર દેના ઔર જવાબ દેના જોગનકા.]

નસર.

જોગન—હાર જીનહાર નલુગી દીલકો ખાર હએ,
અપના ગુલ ઓજાર ગલેકા હાર હોતો બહાર હએ.
રાજાકે દારમેં પલસે આઈ હું,
જો માગુંગી પાંઊંગી.

[કૌલ દેના ઈન્દરકા જોગનકો શાદ હોકર ઔર જાહેર હોના છુપે હુવે લીબાસસે જોગનકા.]

ભએરવી—ગજલ.

સબ્જપરી—હોતા હએ કોઈ આનમે અબ કામ હમારા,
ઈનઆમમેં દીજે હમે ગુલફાંમ હમારા—હોતા

આપ સાહસે ઘુઘુકકો નીકલવાવો હમારે,
ધરતા હએ આંધેરેમેં દીલારામ હમારા—હોતા.
આશકને તેરે માંગલીઆ ગજાસે તુજકો,
દેખાએ કોઈ ઉસકો એ પએગામ હમારા—હોતા.
આ જાએ અગર યારતો છાતીસે લગાલુ,
સોનેમેં તપાં હએ દીલ ના કામ હમારા—હોતા.
ગંગવાઈએ શાહજાદેકો આપ દેર ન કીજે,
નામ આપકા હો જહાંમેં ઔર કામ હમારા-હોતા.

[ફરમાના ઈન્દરકા લાલ દેવસે ગુલફાંમ-
કી રેહાઈ કે લીએ.]

આસાવરી—મસનવી.

ઈન્દર—અરે લાલદેવ ઈસ તરફ જલ્દ આ,
બડા મુજકો જોગનને ધોકા દીયા.
બનાવટ કીથી સારી જાદુગીરી,
નાહી આદમીં હએ એ સબ્જપરી.
ઈસે જરકી ખ્વાહેશ ન થાં લાઈથી,
છુડાને ગીરફતારેકો આઈથી.
કભી ઈસકો મીલતા નવો ગુલ એોજાર,
મગર કૌલ હારાહુ મએં તીનબાર.
નીકાલ અબ કુવેસે તુ ગુલફાંમકો,
હવાલે કર ઈસ નેક અંજામકો.

[જાના લાલ દેવકા સર પીટતે હુવે ઔર
લાના ગુલફાંમકો ઔર બગલગીર હોના
આશકો મઅશુકકા.]

ભઐરવી—ગજલ.

સબ્જપરી—કહરથા હીજર ક્યામતથી જુદાઈ તેરી,
મેરે ખાલિકને મુજે શકલ દીખાઇ તેરી.

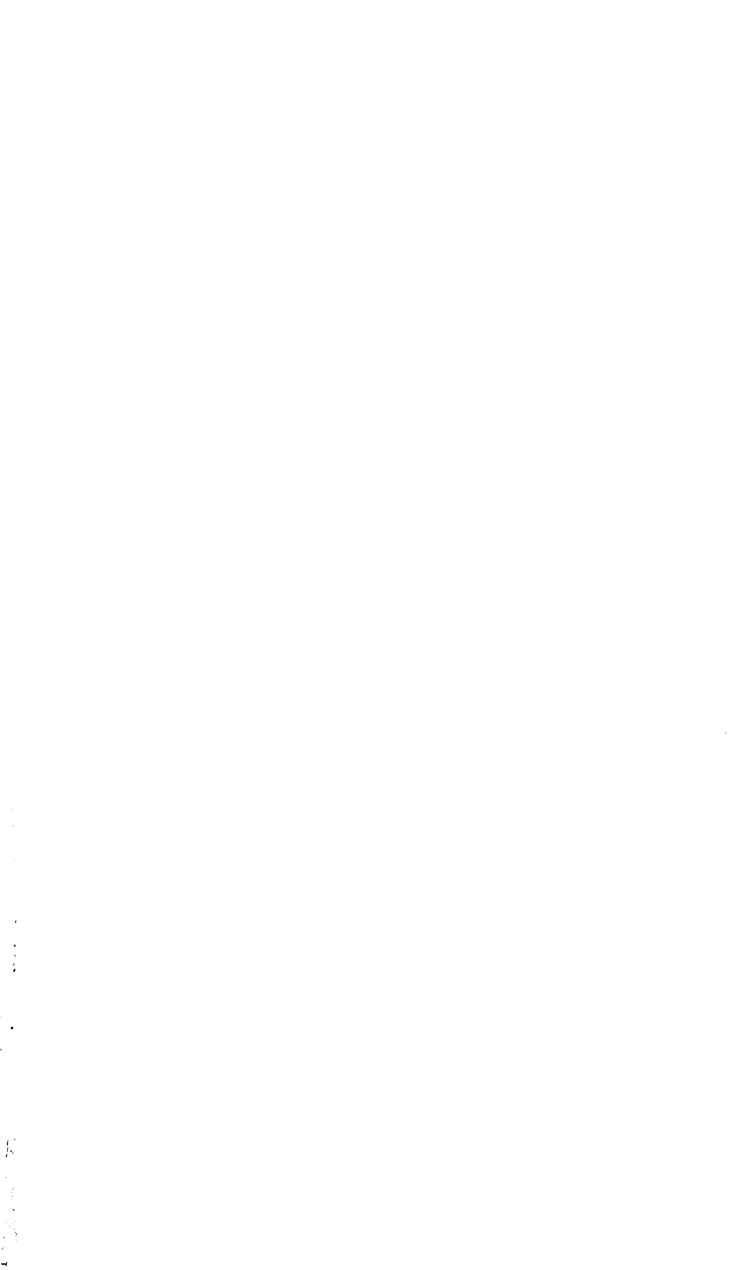
ગુલફામ—બાક હયે મુહપે મલી બાલ હમ્બે સરકે બીબરે,
હાએ ઈસ ઇશ્કને કયા શકલ બનાઈ તેરી.
સબ્જપરી—મુજપે હોના થા જો કુછ હો ગયા ઉસકા નહીં ગમ,
હો ગઈ કયેદ મુસીબતસે રેહાઇ તેરી.
ગુલફામ—મગ્એ તેરે હાથ લગા તુ મેરે ફંદેમેં ફસી,
મેરા મતલબ હુવા ઉમ્મીદ બાર આઇ તેરી.
સબ્જપરી—હયે તમન્ના યે મેરે દીલમેં કે અબ હમ તલક,
ફજલે ઉસતાદસે દેખુ ન જુદાઈ તેરી.

[બીજાના હાથ ગુલફામે સબ્જપરીકા
રાજા ઇન્દરને બા ખુશી ઔર મુબાકર-
બાદ ગાના સભાને ખુશવકતીમેં.]

ભઐરવી—ગજલ.

સબ—શાદીએ જુલવએ ગુલફામ મુબારક હોવે,
આયેશો અશરતકા સરનજામ મુબારક હોવે.
બાદ મુદદતકે હસીનોકા નસીબા જાગા,
ફરો રાહતપે અબ આરામ મુબારક હોવે.
પીચુકે ખુને જીગર હીજ્રમેં જી ભરભરકે,
શરબતે વસ્લકા અબજામ મુબારક હોવે.
હુર જન્નતકો મુબારકહો ફલકકો તારે,
બાગકો ગુલ હમે ગુલફામ મુબારક હોવે.
ખેલ પુરા હુવા બા રકસો સુરૂદો ખુશસે,
આહલે મહફીલકો અબ આરામ મુબારક હોવે.

તમામ શુદ.

**નીચે લખેલા હમારા પ્રસીદ્ધ કરેલાં પુસ્તકો
હમારી દુકાનેથી જથાબંધ તથા છુટક
કીફાયત ભાવે વેચાતી મલસે.**

	રૂ. આ. પૈ.
રૉયલ સ્કુલ પ્રાઈમરના મિનીંગ...	૦—૪—૦
રૉયલ રીડર નંબર પેહેલાના મિનીંગ (બીજી આવૃતિ).........	૦—૬—૦
રૉયલ રીડર નંબર બીજાના મિનીંગ.........	૦—૮—૦
રૉયલ રીડર નંબર ત્રીજાના મિનીંગ.........	૦—૧૦—૦
હાવર્ડ કૃત પ્રાઈમરના મિનીંગ, તરજુમા તથા વાકયોના ઉચ્ચાર સહિત (બીજી આવૃતિ)	૦—૪—૦
હાવર્ડ કૃત પ્રાઈમરના મિનીંગ કૃતતરજુમાં સાથે.	૦—૨—૦
હાવર્ડ કૃત અંગ્રેજી બીજી ચોપડીના મિનીંગ તરજુમા સાથે.....................	૦—૬—૦
ગુજરાતી નાટક ગાયન સંગ્રહ કે જેની અંદર ૧૦૦ કરતાં પણ વધારે ગાયનછે... ...	૦—૧૨—૦
રાજા ચંદન અને સતિ મલયાગરીનો નાટક...	૦—૬—૦
તમાશાએ ચાંદની..............................	૦—૪—૦
તોહફયે દીલફોશા ઉર્દુ નઈ ઇન્દર સભા......	૦—૪—૦
નકશે સુલેમાનીનો ઉરદુ ખેલ.........	૦—૩—૦
ધ્રુવ આખ્યાનના ખેલમાં ગવાતાં ગાયનો...	૦—૩—૦
રસીકાનો અતિ રમુજી ફારસ.........	૦—૧—૬

જથાબંધ ખરીદ કરનાર બુકસેલરોએ નીચે લખેલ ઠેકાણેથી મંગાવી લેવી. છુટક એક નકલ મંગાવનારે પોસ્ટની ટીકીટનો અરધો આનો વધારે મોકલવો.

મેહેતા જમનાદાસ ભગવાનદાસની કંપની

ઠેકાણું ભુલેશ્વર આગલ ફીનારીવાલા બીહારીલાલ
દુરગાદાસની દુકાનમાં.